

Új normák a közigazgatásban? Elektronikus kapcsolattartástól az elektronikus közigazgatásig

New standards in public administration? From the electronic communication to the electronic public administration

SZALÓKI I.¹

Debreceni Egyetem Marton Géza Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, Tanszék: Közigazgatási Jogi Tanszék, drszaloki.istvan@gmail.com

Absztrakt

A PHD kutatásom célja, hogy egy átfogó képet adjak a magyar elektronikus közigazgatás jogi szabályozásáról, helyzetéről megoldásairól a nemzetközi jogi szabályozás „feltárásával” a 21. században. Különös figyelmet kívánok fordítani az e-közigazgatás által generált változásokra úgy, mint például az eljárásjogi szakban lévő szereplők szerepének, jogainak és kötelezettségeinek változásaira, átalakulására. Kérdésként merül fel, hogy amikor elektronikus eljárásról beszélünk, akkor csak egy kapcsolattartási módot, eljárási jellemzőt emelünk ki, vagy egy külön eljárási típusról értekezhetünk. Jelen tanulmány keretében szeretném megismertetni kutatásom kezdetén feltárt hipotéziseimet és vizsgálati szempontokat, és az elektronikus közigazgatás fontosabb fogalmait, melyek jelentős mértékben meghatározzák kutatásom előrehaladásának menetét, irányait. Jelen tanulmányban elsősorban hipotéziseimet teszem fel, vizsgálati szempontokat fogalmazok meg, továbbá a magyar jogszabályi környezetben az elektronikus közigazgatás alapvető fogalmait vizsgálom úgy, mint alapelvek, az elektronikus közigazgatás szereplői és technikai fogalmak.

Kulcsszavak: elektronikus közigazgatás, Eüsztv., e-ügyintézés, SZEÜSZ, közigazgatási eljárás

JEL Kódok: H83, K19, K23

Abstract

The aim of my PHD research is to give a comprehensive picture of about the Hungarian electronic public administration's legal regulation and its solutions by "exploring" the international legal regulation in the century of 21. I would like to pay particular attention to the changes generated by eGovernment, such as for example: the changes and development in the persons' role, rights and obligations. The question arises that when we speak of electronic procedure, we only emphasize one type of communication, a procedural feature, or a separate type of procedure. In the context of this essay, I would like to introduce my hypotheses and research aspects that have been discovered at the beginning of my research, and the more important concepts of the electronic public administration, which significantly determine the course and directions of my research progress. In this research first of all, I prepare my hipotesis, draft my researching aspects, furthermore at the hungarian law environment I analyse the electronic public administration's concepts, such as basic principles, the electronic public administration's persons and technical concepts.

¹ORCID azonosító: <https://orcid.org/0000-0003-2872-3895>, Témavezető: Répásiné Dr. Veszprémi Bernadett egyetemi adjunktus

Keywords: electronic public administration, Eüsztv., e-administration, SZEÜSZ, public administration procedure

JEL Codes: H83, K19, K23

Bevezetés

Doktoranduszi kutatásom témájául az elektronikus közigazgatás jogelméleti és joggyakorlati jelenének és jövőjének bemutatására vállalkoztam a XXI. században, lokálisan behatárolva elsősorban a magyar közigazgatásban. Szakágazati szinten kiemelt figyelmet szánok az elektronikus adó- és vámigazgatási eljárások témájára. Jelen tanulmányban elsősorban a kutatásom jogdogmatikai alapjaival (fontosabb fogalom meghatározásokkal) kívánok foglalkozni kezdeti hipotéziseimen, vizsgálati szempontjaimon keresztül, továbbá meg kívánom határozni az elektronikus közigazgatás alapvető fogalmait az Eüsztv. rendelkezéseinek elemzésével.

Jelen esszének nem célja, hogy választ adjon a kezdeti kutatás feltett, vagy még fel nem tett valamennyi kérdésére, mert ez a kutatásom jelenlegi szakaszában lehetetlen feladat. Az esszé célja, hogy megfogalmazza azokat a kezdeti kérdéseket, hipotéziseket, amelyek a teljes kutatásomat átívelik, változnak, formálódnak, beigazolódnak, vagy megcáfolódnak. Összefoglalva az esszé célja kérdések, hipotézisek feltevése, vizsgálati szempontok meghatározása és az elektronikus közigazgatás szempontjából releváns alapelvek, fogalmak, technikai fogalmak vizsgálata, vizsgálatának megalapozása elsősorban jogi, másodsorban technikai, elsősorban jogelméleti, másodsorban joggyakorlati szempontból. Fontos egyfajta rövid jogtörténeti, pontosabban jogintézmény-történeti áttekintéssel kezdenünk. Mivel a közigazgatási eljárásjog a maga nemében egy páratlan, Hans Kelsen szemszögéből tekintve tiszta jogtudományi részterület megfosztva minden felesleges társadalomtudományi jellemzőtől és néha magától a szabályozás alanyától is (belső technikai, szervezetműködéssel kapcsolatos utasítások), mégis megfogytakozott az elmúlt évtizedekben „követőinek” száma, ezért fontos, hogy egy jogintézményi alappal szolgáljak azon személyek számára is, akik nem töltik mindennapjaikat a közigazgatás „berkeit” kutatva.

A Ket 28/A. §-a² értelmében a jogszabály elsősorban egy kapcsolattartási módról, míg a Ket. 160. §-a³ a tényleges elektronikus ügyintézés, azaz elektronikus eljárás biztosításáról egyfajta lehetőségként rendelkezett, amennyiben ez az adott cselekmény vonatkozásában értelmezhető. Kezdetben – az Eüsztv.⁴ hatálybalépése előtt – a hatóságok (elektronikus ügyintézészt biztosító szervek) által ügyfelek számára garantált elektronikus szolgáltatások köre szűk volt, és nem volt biztosítva az a megfelelő jogszabályi

²A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 28/A. § (1) „A hatóság írásban, az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló törvényben meghatározott elektronikus úton (a továbbiakban együtt: írásban), vagy személyesen, írásbelinek nem minősülő elektronikus úton (a továbbiakban együtt: szóban) tart kapcsolatot az ügyféllel és az eljárásban résztvevőkkel.”

³Ket. 160. § „Az eljárás minden szereplője a törvényben meghatározottak szerint jogosult, illetve köteles az eljárási cselekményeit – így különösen nyilatkozatát, döntését – elektronikusan teljesíteni, ha az az adott eljárási cselekmény vonatkozásában értelmezhető.”

⁴Az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: Eüsztv.)

hátter, amely alapján a hatóságok el tudták volna kezdeni eljárásaik elektronikus szintésre történő átültetését. Számtalan olyan szakágazati, az elektronikus ügyintézés szempontjából szakmai és technikai jogszabályi rendelkezés hiányzott, amely alapján az elektronikus ügyintézés útja „valós” alternatívát jelenthetett volna a hatóságok számára.

Tényleges jogi szabályozást a 2016. január 1-jétől hatályba lépett Eüsztv. biztosított mind a hatóságok, mind az ügyfelek számára. Az Eüsztv. megerősítette a Ket. által felállított jogalkotói hozzáállást az elektronikus ügyintézés alkalmazása/alkalmazhatósága vonatkozásában ugyanis – *véleményem szerint* – az Eüsztv. alkalmazása során a jogalkotó már alapvető feltételnek tekintette az elektronikus ügyintézés/eljárás biztosítását a hatóságok (*későbbi hivatkozások során: elektronikus ügyintézés biztosítására kötelezett állami szervek*) részéről, míg az ügyfelek részéről ezek igénybevételét. *(a. hipotézis) Az Eüsztv. az elektronikus ügyintézés során kizárólag egy részelemnek tekinti az elektronikus kapcsolattartást, ám ez előfeltétele a teljes eljárás elektronikus lefolytathatóságának. Az elektronikus közigazgatás többletkötelezettséget vár el mind a hatóságoktól, mind pedig az ügyfelektől, tehát:*

- *kezdetben adminisztratív tehernövekedéssel jár (pl.: ügyfélkapu regisztráció személyes ügyintézés útján, kötelező elektronikus tárhely használat), valamint az elektronikus eljárások és szolgáltatások igénybevétele is többlet terhet, vagy*
- *bizonyos szolgáltatások kötelező igénybevételét írja elő, mint az ügyfelek/hatóságok számára (pl.: KAŰ azonosítási szolgáltatás alkalmazása, cégkapu nyitás kötelezettsége a gazdálkodó szervezetek számára).*

További példaként megemlíthető, hogy az Eüsztv. például az együttműködő szervek között kapcsolattartás vonatkozásában kötelezettségként rendelkezik az elektronikus kapcsolattartásról, a jogszabály egyes ügyfelek szempontjából kötelezettségként rendelkezik az elektronikus ügyintézésről (nem lehetőségként). Ezt a hozzáállást „ültette” át a jogalkotó egyre több ágazati jogszabályba is, pl.: építésügy, adóigazgatás, vámigazgatás... stb.

1. Elektronikus ügyintézés kapcsolatos anticipációk

Az elektronikus közigazgatás, vagy e-ügyintézés kezdeti másodlagos szerepéhez képest 2016. január 01-jétől – *megerősítve a Ket.-ben „gyökerező” elektronikus közigazgatás alapjait* – folyamatosan egy erősödő és egyenragú opcióként jelentkezik az elektronikus szolgáltatások terjedésével, és a klasszikus „papír alapú” közigazgatási és egyéb eljárások „igazi” konkurenseként jelentkeznek. Természetesen az e-ügyintézési lehetőség bizonyos kötöttségekkel, és ezen kötöttségektől/kötelezettségektől járó előnyökkel is jár egyszerre mind az ügyfelek, mind a hatóságok számára. Ha összegezni szeretnénk és le kívánjuk egyszerűsíteni valamennyi kutatási szempontomat *(ld. részletesebben III. fejezet)* az elektronikus ügyintézés vonatkozásában, hogy az valamennyi laikus számára érhetővé váljon, akkor a kutatásom alapvető kérdése/vizsgálati szempontja:

„Milyen kööttségeket követel meg az elektronikus ügyintézés alternatívája az eljárás résztvevőitől, és ezen kötelezettségek teljesítése kellő „hasznót” biztosít-e az eljárás valamennyi résztvevője számára, szemben a klasszikus („papíros”) közigazgatási eljárásokkal?”

Ezen alapvető kérdés igazolása érdekében kutatásom kezdetén az alábbi alapvető hipotéziseket kívánom felállítani, melyek igazolására, vagy megcáfolásra (későbbi tanulmányaim során, nem jelen alapozó tanulmányban) törekszem:

- **(b. hipotézis)** Az elektronikus út egyik hátránya, hogy a közvetett kommunikáció eredményeként az ügyfél személyének azonosítása⁵ (pl.: KAÜ⁶⁷):
 - (b/1.) az elektronikus eljárások effektíve gyors lefolyása és közvetettsége miatt fontos alappillérvé vált az elektronikus közigazgatásnak és
 - (b/2.) új közigazgatási szolgáltatások alkalmazását tették kötelezővé az ügyfelek számára az eljárási jogosultságuk és eljárásbeli pozícióik tisztázása érdekében,
 - (b/3) továbbá a szabályozás keretjelleget tekintettel olyan jogi garanciák értékelődtek át, mint például a személyes adatok védelme, amelyet újra kellett értelmezni, mind a jogalkotónak, mind a jogalkalmazónak, ezért az eljárások kezdetben akadoztak (pl.: *RNY nyilatkozat, Céghapu jogosultság kezelés, elektronikus tárhely regisztráció...* stb.).

Fontos megjegyezni, hogy a **KAÜ⁸-s azonosítás kötelezettségét**, valamennyi elektronikus eljárásban résztvevő ügyféltől megkövetelik az **együtműködő szervek**, mert függetlenül attól, hogy a konkrét ügyben az ügyfél nem természetes személy például: *Kft-ként működik, de a jogi személy képviseletében, vagy törvényes képviselőjeként „végsősoron” minden esetben egy önálló, vagy együttes képviselet esetén legalább kettő természetes személy jár el.* Ennek a természetes személynek az elektronikus ügyintézés/szolgáltatások igénybevétele előtt be kell azonosítani magát és ezt a személyt az Összerendelési Nyilvántartásnak is viszont kell azonosítania. Összegezve – *a fentebb leírtakat* – a KAÜ-s azonosítás technikai és szakmai előfeltétele a központi elektronikus ügyintézési szolgáltatások (KEÜSZ) igénybevételének.

- **(c. hipotézis)** Általánosan kijelenthető, hogy az elektronikus eljárások terjedésével párhuzamosan:
 - (c/1.) az eljárási jogok és kötelezettségek átalakultak,
 - (c/2.) klasszikus jogintézmények, eljárási elemek nyernek részben, vagy teljesen új értelmet úgy, mint pl.: *az eljárási határidők, a kézbesítettség tényének visszaigazolása, a hivatalos küldemény kiküldésének elsődleges útja, a kézbesítési vélelem fogalma...* stb.

⁵ Bővebben: Veszprémi B. (2019): *A stratégiai-alkotástól az e-hitelesítésig vezető út. Kitekintés a magyar e-közigazgatás fontosabb témaköreire*, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2019., pp. 222-240.

⁶ Bővebben a KAÜ-ről: Központi Azonosítási Ügynök. <https://ugyintezes.magyarorszag.hu/szolgáltatások/kau.html>, 2019.12.30.

⁷ e-SZIG bevezetésével kapcsolatban: *Architecture for a European interoperable eID system within a smart card infrastructure*, CEN Workshop Agreement, CWA 15264-1, 2005. <https://joinup.ec.europa.eu/solution/architecture-european-interoperable-eid-system-within-smart-card-infrastructure>, 2020.01.01.

⁸ Az elektronikus ügyintézés részletszabályairól szóló 451/2016. Korm. rendelet (a továbbiakban: E-ügyintézési rendelet) 69-71. §-ai

- (c/3.) szinte a közigazgatási eljárás valamennyi eleme átalakult/átalakulóban van, néhol egyszerűsödött, informatikailag egyértelművé, de máshol szakmailag bonyolultabbá, kissé „homályossá” vált.

A c/3. pontban foglaltak szempontjából kiemelendő az **interoperabilitás**⁹, mint az elektronikus szolgáltatások, rendszerek és nyilvántartások között megvalósult, vagy megvalósuló informatikai és szakmai követelmény, amely elsősorban informatikai követelményként jelentkezik, és az egyes hivatalok közötti „kommunikáció”, informatikai átjárhatóságot hivatott megteremteni az elektronikus eljárások/szolgáltatások és nem utolsósorban szakmai kritériumok kiterjeszthetősége érdekében.

- **(d. hipotézis)** Az elektronikus közigazgatási fejlődés egyik sajátos eredménye, hogy az e-közigazgatási eljárásokban és így a klasszikus közigazgatási eljárásokban differenciálódott az ügyfél fogalma, melynek egyik eredménye, hogy a nem természetes személy ügyfelek – *többsége* – vonatkozásában általános követelménnyé vált például: *az elektronikus tárhely alkalmazása (Cégkapu, Hivatali tárhely), az e-Papír útján történő kommunikáció... stb.* Az elektronikus kapcsolattartási mód kezdi „kinőni” önmagát és a jelenlegi szabályozási környezet olyan irányba fejlődik tovább, hogy az elektronikus eljárások önálló és speciális eljárási jogi kódexet teremtenek maguknak. Ennek ékes példaként említhető az Eüsztv., amely kvázi általános „*elektronikus*” eljárási kódexként próbál „*funkcionálni*”.
- **(e. hipotézis)** Az elektronikus szolgáltatások terjedése átformálja a klasszikus értelemben vett hatósági kötelezettségeket, differenciálja az ügyfelekkel való hatósági kommunikációt és „*bánásmódot*”, valamint új és ingyenes közszolgáltatások bevezetését teszi kötelezővé a hatóságok számára az ügyféli jogok és kötelezettségek elektronikus úton történő gyakorlásának biztosítása érdekében:
 - (e/1.) a hatóságok az elektronikus közigazgatás/eljárások terjedésével fokozatosan „e-szolgáltatókká” válnak,
 - (e/2.) a bürokrácia csökkentése érdekében egyre jobban terjednek az olyan szolgáltatások, amelyek az ügyféli kötelezettségek (például: *bejelentkezési/bejelentési kötelezettség*) egyszeri teljesítését teszik kötelezővé, ezt követően a törvény – *a jogalkotói szándékkal egyezően és az ügyféli terhek csökkentése érdekében* – kvázi egyes hatóság(ok) kötelezettségévé teszi az ügyfél által bejelentett adatok továbbítását. Itt említhetjük példaként a helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (Htv.) 42/E. §-a szerinti adatszolgáltatási kötelezettséget, amely az állami adó- és vámhatóság kötelezettségévé teszi a NAV-hoz közvetlen, vagy közvetett módon érkező – *a jogszabályban meghatározott* – adatoknak az adózók székhelye szerinti – és 2020. január 01-jétől a NAV-hoz közvetlenül bejelentett Htv. alapján telephelye szerinti – önkormányzatok részére történő továbbítását.

⁹Bővebben: Veszprémi B. (2019): *Az interoperabilitás kérdésének boncolgatása a közigazgatásban*, Pro Publico Bono, Magyar Közigazgatás, 2018/2., pp. 174-184.

- (e/3.) egyszerűsödnek a törvényi kötelezettségek például: interaktív elektronikus felületen számos szolgáltatás elérhető, vagy kötelezettség teljesíthető (*eBEV, SZÜF, webes Ügysegéd*).
- (e/4.) egyre könnyebb felvenni a hatóságokkal a kapcsolatot, akár okos telefonon is lehet ügyet intézni.
- (**f. hipotézis**) Az elektronikus ügyintézés – *meglátásom szerint* – képes teljesíteni azon elsősorban ügyféli jogokat garantáló közigazgatási alapelveket, amelyek biztosítják: az egyszerű, gyors, szakszerű és átlátható közigazgatási eljárások – *hatósági tevékenység* – megvalósulását.

2. Vizsgálati szempontok

Jelen részben összegezni kívánom azon vizsgálati szempontokat, amelyek szükségesek a II. fejezetben foglalt hipotézisek igazolásához, s amelyeket kutatásom során érvényesíteni kívánok, az alábbiak szerint:

1. Az elektronikus közigazgatás által megalapozott jogi és – *érintőlegesen* – technikai környezetben teljes körűen érvényesülnek-e az általános jogelvek, eljárásjogi elvek, közigazgatási eljárási jogi alapelvek, adórendtartási és adóigazgatási elvek, vagy esetlegesen ezek a közigazgatási, vagy speciálisan adóigazgatási eljárás során megfogalmazott (alap)elvek „átformálódtak”, vagy „továbbfejlődtek”?
2. Milyen változásokat eredményezett az elektronikus út a klasszikus eljáráshoz képest pl.:
 - a. Változott-e az „alapértelmezett” kapcsolattartási forma a közigazgatási/adóigazgatási eljárásokban,
 - b. Változott-e az ügyfél/adózó fogalma, a képviselők szerepe, jogaikra és kötelezettségeikre milyen kihatással volt az elektronikus út,
 - c. Azonosíthatóak-e a közigazgatási/adóigazgatási eljárások jelenlegi szabályozási környezetében olyan szempontok, amelyek alapján az ügyfelek között jogosultságokat, kötelezettségeket tekintve csoportokat alkothatunk?
 - d. Változott-e a hatóság/adóhatóság fogalma, léptek-e be új szereplők (egyéb eljárási résztvevők) a közigazgatási/adóigazgatási eljárásba,
 - e. Változtak-e az adatkezelési szabályok, hogyan érvényesül a személyes adatok védelme, változott-e a tájékoztatási kötelezettség szabályozása,
 - f. Változtak-e a kézbesítés szabályai és a kézbesítési fikció fogalma, „beállításának” módja az elektronikus út következtében...stb.
3. Az EU milyen célokat fogalmazott meg az elektronikus közigazgatás „hajnalán”, ezek a célokat a magyar jogalkotás milyen módon ültette át a jogszabályokba, vannak-e még hiányosságai a magyar jogszabályai környezetnek, merre tart a jövő e-közigazgatása? Milyen elvárásokat fogalmazott meg az OECD a tagállamok vonatkozásában, mely OECD riportok vannak kihatással az elektronikus

közigazgatás/adóigazgatás fejlődésének irányára? Megtalálhatóak-e olyan célkitűzések a nemzetközi/közösségi jogi környezetben, amelyeket Magyarországnak figyelembe kellett, figyelembe kell, vagy javasolt figyelembe venni az elektronikus közigazgatás hazai környezetének szabályozása során?

4. Szükségesnek tartom, hogy feltárjam „az adatkezelés és védelem az adóigazgatási eljárásban” érvényesülő elvi és gyakorlati kihívásait úgy, mint:
 - a. Az adózókról jelenleg milyen közhiteles nyilvántartások léteznek, amelyeket az állami adó- és vámhatóság jelenlegi rendszerében felhasználnak az adóigazgatási eljárások során?
 - b. Az állami adó- és vámhatóság adóalany-nyilvántartási rendszere milyen elsődleges adatokat tartalmaz, amely szempontjából közhitelesnek minősül és milyen más szervek adataira építi nyilvántartását, amelyek befolyásolják nyilvántartását?
 - c. Milyen adatok vannak kihatással az elektronikus adó- és vámigazgatási eljárásokra?
 - d. A klasszikus adó- és vámigazgatás, valamint az elektronikus adó- és vámigazgatás eltérő eljárásokat alakított ki, vagy az elektronikus út csak egy kapcsolattartási típust határoz meg az eljárás során, de nem képez külön-eljárást?

Az EU elektronikus közigazgatással kapcsolatos trendeket követve meg kívánom vizsgálni, hogy a magyar elektronikus közigazgatás is megvalósítja-e azokat az EU által előírt célokat, amelyeknek az EU fejlett és fejlődő országainak – egyaránt – meg kell valósítaniuk. Példaként említhető **Tózsá István**¹⁰ által is vizsgált e-közigazgatással kapcsolatos elvárások (Tózsá, 2012):

1. „az ügyfélbarát közigazgatás,
2. a befogadó közigazgatás,
3. az elektronikus dokumentumkezelés,
4. interoperabilitás,
5. tartalommenedzsment.”

3. Az elektronikus ügyintézés fontosabb alapfogalmai az Eüsztv. nyomán:

A törvényi szabályozás mögötti **jogalkotói cél** a hatóságok és ügyfél, valamint a hatóságok viszonylatában

- az elektronikus ügyintézés széles körű elterjedése,
- az eljárások gyorsítása és az adminisztratív terhek csökkentése,
- a magánjogi jogviszonyok, továbbá az állam és polgár közötti jogviszonyok szélesebb körű elektronizálása,

¹⁰Tózsá I. (2012): Az elektronikus közigazgatás helyzete, Új Magyar Közigazgatás, 2012/5., pp. 2-12.

- az elektronikus ügyintézészt biztosító szervek együttműködésének biztosítása, valamint
- a lakosság számára a korszerűbb és hatékonyabb közszolgáltatások nyújtása a lakosság számára a korszerűbb és hatékonyabb közszolgáltatások nyújtása.

A törvényhozó további célja volt az Eüsztv. megalkotásával, *a belső piacon történő elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosításról és bizalmi szolgáltatásokról, valamint az 1999/93/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről* tárgyú, az Európai Parlament és a Tanács 910/2014/EU rendeletben (a továbbiakban: **eIDAS rendelet**) foglalt rendelkezések tagállami végrehajtását elősegítő jogszabályi környezet megteremtése, az eIDAS rendeletnek való megfelelés.

Az Eüsztv. kódexszerűen kívánja rendezni az elektronikus ügyintézés nélkülözhetetlen alapvető fogalmait. Melyek közül ki kívánom emelni azokat, melyek ismeretében kellő megalapozással rendelkezhetünk ahhoz, hogy az elektronikus közigazgatás „berkeiben” kutakodhassunk.

3.1. Elektronikus ügyintézés alapelvei

- Magyarországon **minden ügyfélnek joga van ahhoz, hogy** az elektronikus ügyintézészt biztosító szerv előtt **ügyeit elektronikusan intézze**¹¹. Az ügyfél ezzel kapcsolatos jogait az Eüsztv. 8. §-a¹² részletesen kifejti.
- a **beadvány elektronikus benyújtása során** alkalmazott szolgáltatások, elektronikus kapcsolattartási módok és technikai eszközök igénybeviteléről **vélelmezni kell, hogy azokat jogszerűen veszik igénybe**¹³.
- az Eüsztv. 1. § 17. pontja szerint az elektronikus ügyintézészt vállaló szerv az **egyszerűbb és költséghatékonyabb eljárás** érdekében a jogszabályban, vagy ÁSZF-ben meghatározott ügyintézési határidőknél **rövidebb határidőt** is vállalhat, amennyiben az nem hat ki a normál (klasszikus) ügymenetben lefolytatott eljárások ügyintézési határidejére¹⁴.
- az **elektronikus ügyintézészt szabályzó jogszabály nem tartalmazhat olyan követelményt, amely** valamely meghatározott **műszaki** megvalósítás, vagy **megoldás kötelező alkalmazását írja elő az ügyfél számára** kivéve:

¹¹ Eüsztv. 3. § (1) bekezdése

¹² Eüsztv. 8. §-a szerint: „(1) Az ügyfél – törvény, eredeti jogalkotói hatáskörben megalkotott kormányrendelet eltérő rendelkezése hiányában – jogosult az elektronikus ügyintézészt biztosító szerv előtt az ügyei intézése során ügyintézési cselekményeit elektronikus úton végezni, nyilatkozatait elektronikus úton megtenni.

(2) Nincs helye elektronikus ügyintézésnek azon eljárási cselekmények esetében, ahol törvény, eredeti jogalkotói hatáskörben megalkotott kormányrendelet az ügyfél személyes megjelenését vagy meghatározott okiratok másként nem pótolható benyújtását kötelezővé teszi.

(3) Törvény, eredeti jogalkotói hatáskörben megalkotott kormányrendelet az elektronikus ügyintézés lehetőségét csak annyiban korlátozhatja, ha az eljárás során az ügyfél személyes jelenléte vagy valamely okiratok másként nem pótolható benyújtása elengedhetetlen.

(4) Nincs helye elektronikus ügyintézésnek olyan eljárási cselekmény esetében, ahol ez nem értelmezhető.

(5) Nincs helye elektronikus ügyintézésnek olyan eljárási cselekmény esetében, ahol ezt nemzetközi szerződés vagy az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó kötelező jogi aktusa kizárja.

(6) Nincs helye elektronikus ügyintézésnek olyan irat, okirat vagy más beadvány esetében, amely minősített adatot tartalmaz.”

¹³ Eüsztv. 3. § (3) bekezdése

¹⁴ Eüsztv. 4. § (1) bekezdése

- a kormányzati célú hálózatokról szóló kormányrendeletben meghatározott kormányzati célú hírközlési szolgáltatást, valamint
- az állam által **ingyenesen** biztosított infokommunikációs szolgáltatások igénybevételét¹⁵.
- az Eüsztv. a Ket. és az Ákr. mintájára szintén megköveteli azokat a klasszikus közigazgatási eljárásjogi alapelveket, hogy az elektronikus ügyintézés során az elektronikus ügyintézőt biztosító szerv (ebben a kontextusban értd: hatóság) és az ügyfél jogaik gyakorlása és kötelezettségeik teljesítése során¹⁶:
- a **jóhiszeműség és tisztesség**, valamint
- a **kölcsönös együttműködés követelményének** megfelelően kötelesek egymással, az eljárás egyéb résztvevőivel és az eljárás joghatására tekintettel esetlegesen harmadik személyekkel szemben eljárni, jogaikat gyakorolni, kötelezettségeiket teljesíteni.
- az **elektronikus ügyintézőt biztosító szerv** az elektronikus ügyintézőt támogató és jogszabályi feltételeket biztosító **rendszerfolyamatait az ügyféli érdekek (jogok) figyelembevételével köteles kialakítani**¹⁷.
- az **elektronikus ügyintézőt biztosító szerv az e-ügyintézés során és a bevont társszervekkel való kapcsolattartást biztosító „background” folyamatait, belső működését teljes körűen köteles elektronizálni és ehhez szükséges elektronikus rendszereket biztosítani**¹⁸.
- az elektronikus ügyintézés fontos alappillére, hogy *„biztosítani kell a közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adatok megismerhetőségét és a személyes, a minősített és a nem nyilvános adatok védelmét.”*¹⁹

3.2. Az elektronikus ügyintézés (eljárás) „szereplői”

*Elektronikus ügyintézőt biztosító szerv*²⁰, nem más, mint a hatóságok fogalom meghatározása az elektronikus ügyintézés szempontjából, melynek értelmében például:

- államigazgatási szervek,
- helyi önkormányzatok,
- közigazgatási hatósági jogkört gyakorló egyéb jogalanyok,
- Országos Bírósági Hivatal és bíróságok,
- az ombudsman,
- az ügyészség,
- a közüzemi szolgáltatók, és végül, de nem utolsó sorban
- a jogszabályok szerint elektronikus ügyintézés biztosítására kötelezettek a közfeladatot ellátó szervezetek... stb.

¹⁵ Eüsztv. 5. §

¹⁶ Eüsztv. 6. § (1) bekezdése

¹⁷ Eüsztv. 6. § (2) bekezdése

¹⁸ Eüsztv. 6. § (3) bekezdése

¹⁹ Eüsztv. 7. §-a

²⁰ Eüsztv. 1. § 17. pontja

Elektronikus ügyintézés biztosítására kötelezett állami szerv²¹, a jogalkotó az elektronikus ügyintézészt biztosító szervek fogalom-meghatározását alapul véve tételesen meghatározza azon szervezeteket és személyeket, amelyek nem csak jogosultak, de kötelezettek is az elektronikus ügyintézés biztosítására. Fontosnak tartom kiemelni, hogy az Eüsztv. 17. pont l) alpontja szerint lehetősége van a-k) alpontok alá nem tartozó egyéb szervezeteknek az elektronikus ügyintézés biztosítására, amennyiben ezt az ***Elektronikus Ügyintézés Felügyeletének***²², ám ha ezen szervezet a jogszabályok szerint állami, vagy önkormányzati szervnek minősül, akkor ez a szervezet is elektronikus ügyintézésre biztosítására lesz kötelezett. (Ilyen szempontból kijelenthetjük, hogy az önként vállalt jogosultság ezen egyéb szervezetek szempontjából az Eüsztv. által kötelezettséggé válik, amennyiben a jogszabályban foglalt kritériumok teljesülnek.)

Az elektronikus ügyintézés hatósági oldala szempontjából kiemelt jelentőségű az Eüsztv. által nem a fogalom-meghatározások között, hanem a későbbi szabályozás során bevezetett gyűjtőfogalom, azaz ***az együttműködő szervek***. Az Eüsztv. 51. §-a szerint együttműködő szerveknek minősülnek:

- az elektronikus ügyintézészt biztosító szervek és
- a Kormány által kijelölt közfeladatot ellátó szervek.

A jogalkotó által bevezetett gyűjtőfogalom – az Eüsztv. így is bonyolult fogalomhasználatához és rendelkezéseihez képest – nem volt cél nélkül, mert mint a fogalom meghatározás is „árulkodik” róla a szervek közötti kapcsolattartás, kommunikáció módját/csatornáját, információ átadás, lényegében az együttműködés alapelveit hivatott kezelni. (Lsd. részletesebben az Eüsztv. X. fejezete)

Az ***elektronikus ügyintézésre kötelezett ügyfelek*** szempontjából kiemelt jelentőséggel bír a ***gazdálkodó szervezetek***^{23,24} fogalom meghatározása. Amely szerint gazdálkodó szervezetnek minősül:

- a Pp. szerint meghatározott²⁵,
- belföldi székhellyel rendelkező gazdálkodó szervezet,
- azzal az eltéréssel, hogy az Eüsztv. alkalmazásában nem minősül gazdálkodó szervezetnek az adószámmal nem rendelkező:

²¹ Eüsztv. 1. § 17a. pontja

²² Eüsztv. 1. § 18. pontja alapján a Kormány által kijelölt szervezet, amely a gyakorlatban lényegében a Belügyminisztérium SZMSZ-ében kijelölt szervezeti egysége.

²³ Eüsztv. 1. § 23. pontja

²⁴ ***A jogalkalmazás szempontjából nem teljesen világos fogalom-meghatározás a gazdálkodó szervezetek vonatkozásában:***

Az Eüsztv. fogalom-meghatározását követve a Pp. szerint gazdálkodó szervezetnek minősülnek a köztestületek, de az Eüsztv. 1. § 17. pontja ezen szervezeteket első sorban elektronikus ügyintézészt biztosító szerveknek tekinti – a hegyközségek kivételével –. Ezt azért fontos kiemelni, mivel az elektronikus ügyintézés szabályainak alkalmazása során a köztestületeket, vagy a közfeladatot ellátó például: gazdasági társaságokat nem lehet egyszerre együttműködő szervként és ügyfélként kezelni. Viszont ezen kivételes elbírásra vonatkozó rendelkezés a gazdálkodó szervezet fogalom-meghatározásából hiányzik, így az elektronikus ügyintézészt biztosító hatóságoknak konkrét közigazgatási ügyekben kellett az Eüsztv. által nem szabályozott joghézagokat a jogszabály rendszeréhez és logikájához igazítaniuk.

²⁵ A Pp. 7. § 6. pontja szerint „**gazdálkodó szervezet:** a gazdasági társaság, az európai részvénytársaság, az egyesülés, az európai gazdasági egyesülés, az európai területi társulás, a szövetkezet, a lakásszövetkezet, az európai szövetkezet, a vízgazdálkodási társulat, az erdőbirtokossági társulat, a külföldi székhellyel rendelkező vállalat magyarországi fióktelepe, az állami vállalat, az egyéb állami gazdálkodó szerv, az egyes jogi személyek vállalata, a közös vállalat, a végrehajtói iroda, a közjegyzői iroda, az ügyvédi iroda, a szabadalmi ügyvivői iroda, az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár, a magánnyugdíjpénztár, az egyéni cég, továbbá az egyéni vállalkozó, emellett gazdálkodó tevékenységével összefüggő polgári jogi kapcsolataiban az állam, a helyi önkormányzat, a költségvetési szerv, jogszabály alapján a költségvetési szervek gazdálkodására vonatkozó szabályokat alkalmazó egyéb jogi személy, az egyesület, a köztestület, valamint az alapítvány.”

- egyesület,
- alapítvány.

Az Eüsztv. egyik jelentős hiányossága/hibája – *véleményem szerint* – a szabályozás nagyvonalúságában/túlzott keretjellegében rejlik, ugyanis számtalan esetben nem határozza meg a jogalkotó, még az alapvető fogalmak tekintetében sem azt, hogy pontosan mely szervezeteket/személyeket kívánja az egyes fogalmak alá besorolni. Ennek ékes példája a közüzemi szolgáltatók fogalom-meghatározása, mely tekintetében az Eüsztv. felsorolta azon TEÁOR'08 szerinti tevékenységeket, amelyeket **közüzemi szolgáltatók**²⁶ látnak/láthatnak el, és amelyekről pontos nyilvántartással rendelkezik például az állami adó- és vámhatóság, vagy a cégbíróság is, de a fogalmat egy olyan feltétellel bővítette ki, amellyel a jogszabály megalkotásakor, és hatálybalépése során egyetlen hivatal sem rendelkezett pontos nyilvántartással.

Ezen feltétel szerint kizárólag azon jogi személyek és/vagy egyéb szervezetek minősülnek közüzemi szolgáltatónak, amelyek a jogszabály által meghatározott tevékenysége(ke)n túl „(...) *a szolgáltatásaiért a tárgyévét megelőző évben havonta átlagosan legalább 150.000 számlát bocsátott ki.*”^{27,28}

Elektronikus ügyintézésre kötelezettek esetében a jogszabály tételesen felsorolja azon személyeket, akik kötelesek elektronikusan eljárni az elektronikus ügyintézés biztosító szervek előtt úgy, mint pl.:

- **ügyfél:**
 - *gazdálkodó szervezet,*
 - *állam,*
 - *önkormányzat,*
 - *költségvetési szerv,*
 - *köztestület... stb.*
- **jogi képviselő**²⁹:
 - *egyéni ügyvéd,*
 - *ügyvédi iroda,*
 - *jogtanácsos.*

²⁶ Eüsztv. 1. § 33. pontja

²⁷ Eüsztv. 1. § 33. pontja

²⁸ ***Közüzemi szolgáltatókat érintő probléma és annak esetleges megoldása a gyakorlatból:***

Jelenleg a Belügyminisztérium nyilvántartása szerint legalább 17 darab olyan közüzemi szolgáltatót ismerünk, amelyek a jogszabályi feltételeknek megfelelnek. Fontos kiemelni, hogy a közüzemi szolgáltatók csoportját bizonyosan árnyalni fogja az Online Számlát érintő jogszabály-módosítások hatálybalépését követően, a statisztikai adatok felhasználása 2022 évtől, amikor is az állami adó- és vámhatóság pontos adatokkal fog vélhetően rendelkezni arról, hogy egy éven keresztül az Eüsztv. 1. § 33. pontja szerinti tevékenységen alapuló szolgáltatást nyújtó szolgáltatók lakossági/végfelhasználónak havonta, átlagosan legalább 150 ezer számlát bocsátottak-e ki.

²⁹ Eüsztv. 1. § 29. pontja

Az elektronikus adó- és vámigazgatás szempontjából jelentős eljárási szereplőknek tekintendők az **elektronikus kapcsolattartásra kötelezettek**, melyekről az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Air.) 36. §-a rendez. A törvény szerint elektronikus kapcsolattartásra köteles:

- aki az Eüsztv. alapján elektronikus ügyintézésre köteles,
- aki havi adó- és járulékbemelés benyújtására köteles ('08, vagy havi '58 jelű bevallás),
- aki az Áfa tv. szerint
 - összesítő nyilatkozat, vagy
 - összesítő jelentés benyújtására köteles
- az adóhatóság elektronikusan tart kapcsolatot az adózó meghatalmazottjával, ha az elektronikus kapcsolattartásra köteles és az egyéni vállalkozóval, valamint az Eüsztv. szerinti jogi képviselővel, akkor is, ha az nem jogi képviselőként, vagy nem egyéni vállalkozói tevékenységével összefüggésben jár el.

4. Az elektronikus ügyintézés szempontjából releváns „technikai” fogalmak:

Azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés, azaz AVDH, „amely olyan szolgáltatás, amelynek keretében a jogszabályban meghatározott szolgáltató az ügyfél által rendelkezésre bocsátott nyilatkozatot az általa igazolt személyhez rendeli, majd a személyhez rendelést hitelesen igazolja.”³⁰

Az AVDH gyakorlati alkalmazhatósága és jelentősége:

Ezen szolgáltatás igénybevételével lényegében a KÜNY azonosítás segítségével meghatározott fájl típusú például: „pdf” kiterjesztésű dokumentumokat láthatunk el AVDH-val és az e-Papír szolgáltatás igénybevételével időbélyegzővel, amelynek segítségével az e-Papír szolgáltatás alkalmazó hatóságok teljes bizonyító erejű magánokiratként³¹ ismerik el elektronikus eljárásaik során.

KAŰ azonosítási módok³² az elektronikus azonosítási szolgáltatásnak történő megfelelés érdekében:

- ügyfélkapus azonosítás (felhasználónév és jelszó párossal),
- e-Személyi Igazolvány használata (kártya tároló elem és PIN kód használata),

³⁰ Eüsztv. 1. § 5. pontja

³¹ A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 325. § (1) bekezdése szerint:

„(1) Teljes bizonyító erejű a magánokirat, ha (...)

f) az elektronikus okiraton az aláíró a minősített vagy minősített tanúsítványon alapuló fokozott biztonságú elektronikus aláírását vagy bélyegzőjét helyezte el, és – amennyiben jogszabály úgy rendelkezik – azon időbélyegzőt helyez el,

g) az elektronikus okiratot az aláíró a Kormány rendeletében meghatározott azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés szolgáltatással hitelesíti, vagy

h) olyan, törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott szolgáltatás keretében jött létre, ahol a szolgáltató az okiratot a kiállító azonosításán keresztül a kiállító személyéhez rendeli és a személyhez rendelést a kiállító saját kezű aláírására egyértelműen visszavezethető adattal együtt vagy az alapján hitelesen igazolja; továbbá a szolgáltató az egyértelmű személyhez rendelésről kiállított igazolást elektronikus dokumentumba kapcsol, elválaszthatatlan záradékba foglalja és azt az okirattal együtt legalább fokozott biztonságú elektronikus bélyegzővel és legalább fokozott biztonságú időbélyegzővel látja el.”

³² E-ügyintézési rendelet 71. §-a

- részleges kódú telefonos azonosítás (felhasználói azonosító és jelszó párossal).

Biztonságos kézbesítési szolgáltatás³³ „olyan kézbesítési szolgáltatás, amely az elektronikus küldemény kézbesítésével kapcsolatosan az alábbi feltételek mindegyikének teljesülését biztosítja:

- *Ha a küldőtől átvett üzenetet változatlan formában a címzett rendelkezésére bocsátották, akkor erről a küldő számára legalább fokozott biztonságú elektronikus aláírással ellátott elektronikus dokumentumba foglalt igazolás álljon rendelkezésre.* Azaz **az elektronikus szolgáltatás a küldő számára elektronikus dokumentum formájában igazolja vissza a küldés tényét**, amely dokumentumot a szolgáltatás elektronikus aláírással lát el.
- *„Az üzenet és a kézbesítést igazoló okirat észrevétlenül nem megváltoztatható sem a kézbesítés során, sem a kézbesítést követően.”* Jelen feltétel lényege, hogy **az e-dokumentum mind az elküldést követően, mind a dokumentum átvételét követően változatlan maradjon.**
- *„Az üzenet átvevője csak a címzett vagy a feljogosított helyettes átvevő lehet, és a tényleges átvevő személyét az átvétellel kapcsolatos okirat igazolja.”* **Az üzenetet kizárólag az arra jogosult személy, vagy annak meghatalmazottja tudja átvenni, a szolgáltatás pedig visszaigazolja az átvétel tényét.**
- *„A feladónak okirati bizonyíték áll rendelkezésére (tértivevény) arról az esetről is, ha a kézbesítés a megadott időn belül sikertelen; az igazolás a megküldés időpontját és – ha azonosítható – okát tartalmazza”*³⁴ **A szolgáltatás legyen képes a kézbesítési fikció esetének kezelésére.**

Biztonságos kézbesítési szolgáltatásra megfelelő példaként szolgál az állam által biztosított KÜNY-regisztrációhoz kapcsolódó tárhely (**KÜNY tárhely**), Cégbank, valamint Hivatali Tárhely is.

Az E-ügyintézési rendelet vezeti be az Eüsztv.-vel összefüggésben a **Szabályozott Elektronikus Ügyintézési Szolgáltatás** fogalmát (a továbbiakban: **SZEÜSZ**). A SZEÜSZ-k az elektronikus közigazgatási szolgáltatások „*olyan új általános formája, amelyek segítségével az eddig papír alapú ügyintézési folyamatok gyorsabban, költséghatékonyabban és ügyfélorientáltan lehet elektronizálni, ezáltal segítséget, egységes hozzáférést és színvonalú szolgáltatásokat nyújtva az eljárásokat lefolytató közigazgatás szervek és az e-közigazgatási ügyintézéseket igénybe vevő ügyfelek (természetes és nem természetes személyek) számára.* (...) A 379/2016. (XII. 2.) Korm. rendelet) 2017.01.01-jétől az alábbi SZEÜSZ-ök szolgáltatását a NISZ Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. (NISZ Zrt.) látja el:

- az ügyfél ügyintézési rendelkezésének nyilvántartása (RNY),
- iratértvényességi nyilvántartás (IÉNY),
- az ügyfél időszaki értesítése az elektronikus ügyintézési cselekményekről (RÉR),

³³ Eüsztv. I. § 11. pontja

³⁴ Eüsztv. I. § 11. pontja

- *elektronikus fizetési és elszámolási rendszer (EFER),*
- *az ügyfelek részére nyújtott teljes körű azonosítás szolgáltatás (RKTA, mint azonosítási szolgáltatás).*³⁵

Szintén az E-ügyintézési rendelet fogalmazza meg a **Központi Elektronikus Ügyintézési Szolgáltatás** fogalmát (a továbbiakban: **KEÜSZ**), mely – a **SZEÜSZ fogalma nyomán** – szintén az elektronikus ügyintézés szempontjából jelöli azon szolgáltatásokat, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy költséghatékony és szakmai, valamint technikai szempontból magas színvonalú szolgáltatásokat garantáljanak az együttműködő szervek az elektronikus ügyintézés igénybevevő/kötelezett ügyfelek számára. A KEÜSZ-t igénybevevő szolgáltatók (hatóságok, együttműködő szervek) köre a jogalkotó által behatárolt. Jelenlegi jogszabályi környezetben KEÜSZ-ként tartjuk számon az alábbi szolgáltatásokat például:

- központi azonosítási ügynök, azaz a KAÜ,
- ÁNYK űrlapbenyújtás támogatási szolgáltatás, azaz az ÁBT,
- ügyfélkapu,
- elektronikus tájékoztatási szolgáltatás,
- összerendelési nyilvántartás, azaz az ÖNY,
- központi érkeztetési rendszer, azaz a KÉR... stb.³⁶

5. *A magyar kormányzat által biztosított elektronikus tárhelyek és ezzel kapcsolatos jogi alapfogalmak*

Az elektronikus ügyintézés harmadik releváns pillérének kell tekintenünk. az elektronikus ügyintézés alapelvei és az elektronikus eljárás szereplőin túl, az elektronikus kapcsolattartást és ezzel kapcsolatos elektronikus tárhelyeket.

Elektronikus kapcsolattartásnak tekintjük, ha az ügyfél, vagy a hatóság az eljárást kezdeményező kérelmét, vagy aktusát, vagy azzal kapcsolatos nyilatkozatát, vagy döntését elektronikus úton teszi meg a másik fél irányába.³⁷

Elektronikus kapcsolattartásra szolgáló elérhetőség³⁸ (a továbbiakban: hivatalos elérhetőség):

³⁵ Szabályozott Elektronikus Ügyintézési Szolgáltatás. https://nyilvantarto.hu/hu/szabalyozott_elektronikus_ui, 2019.12.30.

³⁶ Már működő és még fejlesztés alatt álló KEÜSZ-ök. <https://euf.gov.hu/elektronikus#KE%C3%9CSZ-%C3%B6k>, 2019.12.30.

³⁷ Eüsztv. 13. § (1) bekezdése

³⁸ Eüsztv. 14. §-a alapján: „(1) *Gazdálkodó szervezet ügyfél – törvény eltérő rendelkezése hiányában a nyilvántartásba vételét, ha a gazdálkodó szervezet működéséhez jogszabály által rendszeresített nyilvántartásba vétele nem kötelező, létrejöttét követő 8 napon belül – köteles bejelenteni az ügyintézési rendelkezésének nyilvántartásába (a továbbiakban: rendelkezési nyilvántartás) az elektronikus kapcsolattartásra szolgáló elérhetőségét (a továbbiakban: hivatalos elérhetőség), amely lehet*

a) biztonságos kézbesítési szolgáltatási cím, vagy

b) a Kormány által rendeletben meghatározott egyéb típusú elektronikus elérhetőség.

(2) A gazdálkodó szervezet az elektronikus kapcsolattartásra szolgáló hivatalos elérhetőségének megváltozását a változás bekövetkezését megelőzően, a változás időpontjának megjelölésével bejelenti a rendelkezési nyilvántartásba.

(4) A hivatalos elérhetőségre kézbesített küldemény kézbesítettnek minősül,

- a biztonságos kézbesítési szolgáltatási cím, vagy
- a Kormány által jogszabály alapján biztosított egyéb típusú elektronikus elérhetőség:
 - KÜNY tárhely,
 - Céghely,
 - Hivatali tárhely.³⁹

A hivatalos elérhetőséggel szemben felállított jogszabályi követelmények (fogalmi elemek) jelentős hasonlóságot mutat a biztonságos kézbesítési szolgáltatás jogszabályi fogalom meghatározásával. A hivatalos elérhetőséget az elektronikus ügyintézésre kötelezett gazdálkodó szervezeteknek be kell jelenteniük az ügyintézési rendelkezések nyilvántartásába (a továbbiakban: **RNY**).

KÜNY tárhely használatra kötelezettek az egyéni vállalkozók, figyelemmel az E-ügyintézési rendelet 88/A. §-ára. A természetes személy ügyfelek ezzel szemben jogosultak a KÜNY tárhely használatára.

Céghely használatra kötelezettek, egyéb biztonságos kézbesítési szolgáltatási cím, vagy Hivatali tárhely hiányában, az E-ügyintézési rendelet 89-91. §-ai szerint a gazdálkodó szervezetek, az egyéni ügyvéd, az európai közösségi jogász, valamint az egyéni szabadalmi ügyvivő.

Céghely vélelem a céghely elektronikus tárhely vonatkozásában meghatározott jogszabályi fikció. Ennek lényege, hogy a céghelyre belépő személyről vélelmezi a hatóság, hogy a céghelyre küldött, vagy onnan továbbított küldemények szempontjából jogosult eljárni. Ám a céghely hozzáférés (bejelentkezés) esetén a belépés során ez a szolgáltatás a hatóságok szempontjából nem végzi el a belépő személy azonosítását, ezért a céghely hozzáférés nem teremt kifejezett eljárási jogosultságot

a) ha a hivatalos elérhetőséget biztosító szolgáltató a küldemény ügyfél által történő átvételét igazolja vissza, az igazolásban feltüntetett időpontban,

b) ha a hivatalos elérhetőséget biztosító szolgáltató azt igazolja vissza, hogy a küldemény átvételét a címzett megtagadta, a megtagadásra vonatkozó igazolásban feltüntetett időpontban, vagy

c) ha a hivatalos elérhetőséget biztosító szolgáltató azt igazolja vissza, hogy a küldeményt a címzett kétszeri értesítése ellenére nem vette át, a második értesítés igazolásban feltüntetett időpontját követő ötödik munkanapon.

(6) **Hivatalos elérhetőségként olyan elérhetőség adható meg, amely**

a) egyértelműen azonosíthatóan kizárólag az adott gazdálkodó szervezet elérhetősége,

b) alkalmas a küldés és fogadás időpontjának, valamint az átvető személynek egyértelmű elektronikus azonosítására,

c) garantálja a dokumentum sértetlen fogadását,

d) kezeli a sikertelen kézbesítés eseteit,

e) a (4) bekezdésben foglaltak visszaigazolására alkalmas.

(7) A Kormány rendeletében jelöli ki azon szolgáltatót, akivel az e tárgyban kötött külön közszolgáltatási szerződésben foglaltak alapján az (1) bekezdés a) pontja szerinti elérhetőséget a Kormány rendeletében meghatározott szervek részére ingyenesen biztosítja.

(8) Ha a gazdálkodó szervezet ügyfél hivatalos elérhetőséggel nem rendelkezik, az elektronikus ügyintézés biztosító szerv az eljárást elektronikus kapcsolattartás nélkül is lefolytathatja azzal, hogy a gazdálkodó szervezet ezen kötelezettségének nem teljesítése miatt az elektronikus ügyintézés biztosító szerv kezdeményezi a gazdálkodó szervezettel szembeni, törvényben meghatározott törvényességi felügyeleti eljárás vagy hatósági ellenőrzés lefolytatását.

(9)25 Ha a gazdálkodó szervezet közhiteles nyilvántartásban szerepel, a gazdálkodó szervezet nyilvántartását vezető szerv a hivatalos elérhetőség nyilvántartásba vétele, valamint üzemeltetése érdekében elektronikus úton, térítésmentesen átadja a rendelkezési nyilvántartást vezető szervnek, valamint a gazdálkodó szervezet által megjelölt biztonságos kézbesítési szolgáltatási cím szolgáltatónak a gazdálkodó szervezetre vonatkozó, a gazdálkodó szervezet és a képviselőre jogosult személy azonosításához szükséges, az adott nyilvántartásban szereplő nyilvános adatokat. Az adatszolgáltatás lebonyolításának technikai szabályait az érintett szervek megállapodásban rögzítik.

(10) Az egyéni vállalkozó hivatalos elérhetőségét a Kormány rendeletében meghatározott módon jelenti be. ”

³⁹A Belügyminisztérium Elektronikus Ügyintézési Felügyeleti Főosztály tájékoztatása: Költségvetési szervek, önkormányzatok céghely, hivatali kapu regisztrációja. <https://adozasitanacsadas.hu/hir/836/koltsegvetesi-szervek-onkormanyzatok-ceghely-hivatali-kapu-regisztracioja>, 2020.01.01.

elektronikus és papíros ügyintézés során a hatóság előtt. Továbbá az ügyfél képviselőjében elektronikus szolgáltatások igénybevételére sem jogosítja fel a cégkapuhoz hozzáféréssel rendelkező személyt. A cégkapura belépő személy úgy kell „elképzelnünk”, mint például a klasszikus postai kézbesítés során a cég székhelyén a titkárnőt jogosult személynek tekintjük a postai küldemények átvételére, vagy azok feladására a cég „képviseletében”, de ez a feltételezett eljárási jogosultság nem teremt arra lehetőséget a titkárnőnek, hogy a cég hivatalos ügyeiben eljárjon, nyilatkozzon. Ezért jellemezhetjük úgy a cégkaput, hogy az nem tekintendő viszontazonosító szolgáltatásnak úgy, mint a KÜNY tárhely.

Hivatali Tárhely használatra kötelezettek az E-ügyintézési rendelet 84-87. §-ai szerint az együttműködő szervek számára nyújtott hivatalos elektronikus kapcsolattartásra szolgáló tárhely.

Összegzés

Összegezve tanulmányomban leírtakat kijelenthetjük, hogy az elektronikus ügyintézés a Ket.-ben deklarált kezdeti szabályozásához és kapcsolattartási „lehetőséghez” képest az elmúlt évtizedben jelentős változáson esett át. A jogalkotó számtalan, jogi és technikai szempontból releváns, elektronikus ügyintézéssel kapcsolatos területet kívánt szabályozni az elmúlt évek során, de emellett számos nyitott kérdés maradt még az e-közigazgatás vonatkozásában, amely későbbi tanulmányaim tárgya lesz (*lsd. II-III. fejezet*).

Ha napjainkban elektronikus ügyintézésről beszélünk, akkor elsősorban nem kapcsolattartási módról, hanem már számtalan és az ügyfelek szempontjából hasznos – *a háttérben SZEÜSZ és KEÜSZ által garantált* – szolgáltatás együttesére gondolunk. Ezen perspektíva váltáshoz nélkülözhetetlen volt, hogy a jogalkotó interpretálja a EU-s szabályozás e-ügyintézést garantáló rendelkezéseit (eIDAS rendelet) és megteremtse az elektronikus ügyintézés alapját garantáló, törvényi szintű rendelkezéseket, azaz az Eüsztv.-t.

Az Eüsztv. kódexszerűen kívánja szabályozni az elektronikus ügyintézést, amelyet a közigazgatási hatóságok, hatósági feladatokat ellátó együttműködő szervek szempontjából úgy ítéltünk meg, hogy az Eüsztv. egyrészt a klasszikus közigazgatási eljárások és szolgáltatások tényleges alternatíváját kívánja biztosítani a hatóságok és ügyfelek részére. Ezért meghatározza az elektronikus közigazgatási eljárás alapját garantáló:

1. alapelveket,
2. az e-ügyintézés alanyait (mind a hatóság, mind az ügyfelek szempontjából),
3. az elektronikus ügyintézés technikai hátterét, valamint
4. az elektronikus eljárások valamennyi fontosabb alapfogalmát úgy, mint pl.: az elektronikus tárhelyeket és e-kapcsolattartási kötelezettséget.

A jövő igazi kérdése a közigazgatási eljárásjog szempontjából az, hogy jelen jogszabályi környezet – *figyelemmel az OECD és az EU által támasztott, elektronikus közigazgatással kapcsolatos elvárásokra* – az elkövetkező évtizedben olyan irányba fog-e fejlődni, amely az elektronikus ügyintézés nem csak egy alternatívaként, hanem – *a magyar társadalom digitális analfabetizmusát leredukálva és az elektronikusan intézhető ügyek körét kiterjesztve* – azt elsődleges eljárási és ügyintézési módként szabályozza.

Irodalomjegyzék

Könyv, könyvfejezet:

1. Veszprémi B. (2019): *A stratégiai-alkotástól az e-hitelesítésig vezető út. Kitekintés a magyar e-közigazgatás fontosabb témaköreire*, Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2019., pp. 222-240.
2. Veszprémi B. – Czékmann Zs. (2013): *Az e-közigazgatás szakigazgatási alapjai*, In: Lapsánszky A. (2013): *Közigazgatási jog. Fejezetek szakigazgatásaink köréből*. I. kötet, Complex Kiadó, Budapest, 2013.

Folyóirat cikk:

3. Tózsza I. (2012): *Az elektronikus közigazgatás helyzete*, Új Magyar Közigazgatás, 2012/5., pp. 2-12.
4. Veszprémi B. (2019): *Az interoperabilitás kérdésének boncolgatása a közigazgatásban*, Pro Publico Bono, Magyar Közigazgatás, 2018/2., pp. 174-184.

Internetes cikkek, oldalak:

5. *Architecture for a European interoperable eID system within a smart card infrastructure*, CEN Workshop Agreement, CWA 15264-1, 2005. <https://joinup.ec.europa.eu/solution/architecture-european-interoperable-eid-system-within-smart-card-infrastructure>, 2020.01.01.
6. A Belügyminisztérium Elektronikus Ügyintézési Felügyeleti Főosztály tájékoztatása: *Költségvetési szervek, önkormányzatok cégkapus, hivatali kapu regisztrációja*. <https://adozasitanacsadas.hu/hir/836/koltsegvetesi-szervek-onkormanyzatok-cegkapus-hivatali-kapu-regisztracioja>, 2020.01.01.
7. *Elektronikus Személyazonosító Kártya*, Képviselői Információs Szolgálat, InfoJegyzet, 26/2015. http://www.parlament.hu/documents/10181/303867/2015_26_e-kartya/3e64ca47-7986-47d4-a43b-48822fe0b8c8, 2019.12.31.
8. *Központi Azonosítási Ügynök*. <https://ugyintezes.magyarorszag.hu/szolgaltatasok/kau.html>, 2019.12.30.
9. *Már működő és még fejlesztés alatt álló KEÜSZ-ök*, <https://euf.gov.hu/elektronikus#KE%C3%9CSZ-%C3%B6k>, 2019.12.30.

10. Szabályozott Elektronikus Ügyintézési Szolgáltatás,
https://nyilvantarto.hu/hu/szabalyozott_elektronikus_ui, 2019.12.30.

Törvények, rendeletek:

11. 910/2014/EU rendelet - a belső piacon történő elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosításról és bizalmi szolgáltatásokról, valamint az 1999/93/EK irányelv hatályaon kívül helyezéséről (eIDAS rendelet)
12. 2016. évi CXXX. törvény - a polgári perrendtartásról (Pp.)
13. 2015. évi CCXXII. törvény - az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól (Eüsztv.)
14. 2004. évi CXL. törvény - a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól (Ket.)
15. 451/2016. Korm. rendelet - az elektronikus ügyintézés részletszabályairól (E-ügyintézési rendelet)
16. 83/2012. Korm. rendelet – a szabályozott elektronikus ügyintézési szolgáltatásokról és az állam által kötelezően nyújtandó szolgáltatásokról